

DESPENTES

*Vienas įspūdingiausių
XXI a. literatūrinių epų.
Marianne Payot,
„L'Express“*

3

VERNONAS SUBUTEXAS

baltos lankos

Virginie Desportes

Vernonas
Subutexas

3

romanas

Iš prancūzų kalbos vertė Dainius Gintalas

baltos lankos

Bordo traukinių stotis renovuojama, jos viduriuose – ištisas miškas pastolių. Platforma pirmyn atgal vaikštinėja berniūktis, traukdamas cizą po cizos, jis avi sportbačius be kojinių, brūžina jų kulnus tarsi kokių espadrilių. Vis piktai dirsteli į traukinio langus. Sakytum, laukia, kol kas nors parodys prieššką gestą, – tada šoks į traukinį ir voš antausį. Kontrolieriai jį pastebėjo, tad stovi išsirikiavę prie kiekvienų durų, kad sutrukdytų paskutinę sekundę įlipti. Vagone suskamba nacionalinė geležinkelių kompanijos reklaminė melodija, keturios natos, po jų – šaižus signalas, skelbiantis išvykimą. Berniūktis lieka perone, jo žvilgsnį pagavusį Vernoną suglumina neapykantos jėga. Tarsi ta neapykanta būtų skirta jam asmeniškai. Ji pranoksta troškimą žudyti, valią naikinti – tai priešiškusmas, geismas panirti į laiką ir išlupti žarnokus septynioms žmonių kartoms.

Vernonas patogiai įsitaiso sėdynėj ir ištiesia kojas. Jau buvo pamiršęs, kad baisiai mėgsta važiuoti traukiniu. Jį užvaldo lengva euforija. Vernonas žvelgia į greitėjantį kraštovaizdį. Keliones traukiniu gaubia savita atmosfera, tam tikras kolektyvinis susitarimas keletą valandų būti netrikdomiems, palaimingas perėjimas iš vienos situacijos į kitą. Vernonas chaotiškai prisimena Kalėdų išvakares, atostogų išvykas, grupines

keliones į festivalius ar savo vieno kelionę pas sužadėtinę į provinciją. Vaizdai keičia vienas kitą, juos gviešiasi nostalgija, jis pats ją pavadintų išglebusia. Atmintis kupina sukuriuojančių fragmentų, bet įvykių seka jai visai nerūpi. Visa, kas susiję su buvusiu gyvenimu, įgavo keistų atspalvių, paskendo beformiam ir tolimam chaose. Dėl šios proto netvarkos negalima kaltinti narkotikų: jų Vernonas nebevartoja ištisus mėnesius. Taip nutiko savaime. Vartojimas pradėjo pabosti, vos tik apsinarkušinęs imdavo laukti, kada viskas praeis, klausdavo savęs, ką šviesaus randa toje sekinančioje sumaištyje. Narkotikai reikalingi ginantis nuo nuobodulio, jie bet ką paverčia įdomybe, kaip ir truputis „Tabasco“ padažo pagardina neskanų maistą. Bet Vernonas nebebijo nuobodulio nei vienatvės, nei tylos, nei nežinomybės. Jis labai pasikeitė. Narkotikai nebeveikia naudos.

Vis dėlto paskutinėm dienom, virtęs siaubingo dantų skausmo auka, jis penėjo save opiatų turinčiais vaistais nuo skausmo, nuo jų jausdavosi gerokai apdujęs, bet pojūtis judėti tarsi per vatą nebuvo nemalonus. Tada maudėsi neaiškioje šviesoje, tarsi ant jo būtų nusileidęs debesis, tarsi tas debesis būtų prisitaikęs prie jo kūno kontūrų ir gaubęs jį, kur tik eitų. Tom dienom Vernonas prisirijo tiek šūdo. Anksčiau paprastai delsdavo, kol ėduonis išveša tiek, kad nebeleidžia miegot, o tada jau tekdamo eit pas dantistą. Tačiau ši krizė viską pranoko. Kai vieną kartą skaudamu dantim prilietė apatinio žandikaulio dantį, Vernoną tarsi durklas pervėrė, skausmas pašokdino ir bloškė ant žemės. Negalėdamas susivaldyti sustaugė. Olga tuoj pasiūlė paskalaut burną stiprių alkoholiu, Vernonas, neturėdamas ko prarast, paskalavo degtine, tą mirksnį anestetikas suveikė ir

jis susmuko mirtinai nusigėręs. Bet kitą dieną prie pūlinio keliamo stipraus skausmo prisidėjo pagirios – Vernonas patyrė tikrą kančią. It sergantis gyvūnas pasitraukė į pašalį, susirietė į kamuoliuką ir kliedėjo iš skausmo.

Kažkas paskambino Kiko. Šis turėjo daugiau pinigų nei kiti ir, sakytum, buvo bandos atamanas. Tuoj pat atsakė: turiu gerą draugelį dantistą, tuoj paskambinu. Daktariūkštis į artimiausią vaistinę nusiuntė receptą, Pamela sėdo į automobilį ir parvežė antibų bei vaistų nuo skausmo. Pirmas kartas, kai neatidėliotinos aplinkybės privertė juos užmegzt ryšį su išoriniu pasauliu.

Netardamas žodžio Vernonas rijo viską, ką tik jam davė. Jis buvo įsitikinęs, jog nė vienas preparatas nebus užtektinai paveikus nuslopinti tokį siaubingą skausmą. Tačiau po pusvalandžio jį kaip reikiant nunešė, skausmas dingo. Vernonas ėmė viską regėti iš tolo. Geriau už vaistus nuo skausmo būtų buvęs nebent morfino švirkštas. Tas dantistas, gebantis išrašyti tokius veiksmingus narkotikus, kėlė stiprų pasitikėjimą. Danties skausmas pradingo, vyrutis patyrė tokį palengvėjimą, jog atgulė poilsio trims dienoms, leido antibiotikams dirbt savo darbą, o vaistai nuo skausmo skandino jį lėtuose sapnuose.

Tuo metu kiti ruošė jį keliauti į Paryžių. Vernonui patinka, kai juo rūpinasi. Reikalai juda, nesvarbu, kišasi jis ar ne. Jam nebūtina sirgti, kad galėtų nieko neveikti. Jei leidiesi nešamas srovės, gyvenimas grupėje reikalauja, kad visą laiką „ką nors“ veiktum: visada rasis ratas, kurį reikia pakeisti, krepšiai, kuriuos reikia iškrauti, daržovės, kurias reikia nuplaut šaltu vandeniu, kėdė, kurią reik pataisyti. Vernonas sako „einu

peržiūrėsiu pleilistą“ ir išsitiesia lovoje. Jo padėtis ypatinga, niekas nė negalvoja jam priekaištaut. Priešingai, visiems maloni galimybė pabūti naudingiems, maloniems Vernonui, jam patarnauti. Tad su palengvėjimu, nebejausdamas skausmo Vernonas prigulė ant šono, o kai pakirdo, jam išvardino, iš kurios traukinių stoties reiks išvykt, išvykimo laiką, dantisto pavardę ir telefonspynės kodus norint patekti į Kiko namus, nes ten galės apsisototi.

Stovyklą jis paliko daugiau nei po metų. Kiti – bent daugelis – nuolat kursuodavo iš stovyklos į civilinio gyvenimo erdves ir atgal. Tačiau Vernonas neturi sąskaitų, kurias reikėtų apmokėti, šeimos, kurią reikėtų lankyti, darbo, į kurį būtų būtina grįžti... Todėl į miestą jis nebevyksta. Nėr ką ten veikt. Kai Vernonui pasakė, kad jis vyksta į Paryžių gydytis, mintis pamatyti sostinę jį pradžiugino. Bet pasijuto esąs labiau atšokęs, negu tikėjosi.

Priešais jį traukiny – smulki moteris ilgais, tiesiais ir šviešiais dažytais miesčioniškai nukirptais plaukais. Lietpaltį susiveržusi per juosmenį, avi ilgaaulius su aukštais kulnais. Labai gražios moters akys – kerinčiai žydros spalvos. Jai mažiausiai šem metų. Raukšlės turbūt išlygintos, bet amžių išduoda rankos. Ant piršto – žiedas su briliantu, greičiausiai vestuvinis. Moteris jaudinanti. Vernonas jai subtiliai šypsosi, moteris geranoriškai atsako tuo pačiu. Vernonas jos geidžia. Jos oda kažkaip traukia. Vernonas mielai norėtų pasiūlyti lipt artimiausioj stoty ir traukt į pirmą pasitaikiusį viešbutį.

Jis atrato matyt moteris, neinančias dėl jo iš proto. Stovykloje netgi tos merginos, kurios neturi jokio noro su juo permiegot, myluoja ir meilikauja. Bičas užima išskirtinę padėtį, jį laiko guru. Tai pakeitė jo santykį su moteriškos lyties

būtybėmis – dabar visos merginos jam draugės. Jos trokšta jo, o bičas visada paslaugus.

Vernonas niekad nesužinos, ar blondinė būtų palankiai atsiliepusi į pasiūlymą susidraugaut. Ji nepažvelgs tuo įžymiuoju žvilgsniu, kupinu dėkingumo po lytinio akto. Vernonas su ja nepermiegos: šioj kelionėj jį lydi Mariana. Ši mergina – jo meilužė jau keletą savaitių, savotiškas rekordas. Vernonui sudėtinga prisirišt – per didelė paklausa. Jis draugauja su mergina, jam taip gera, draugystė galėtų tęstis, tačiau atsiranda kita, jam kyla abejonių, bičas išsimuša iš vėžių ir jau dairo į šoną. Jau nimas tai vadina poliamorija. Kiek Vernonas supranta, esmė ta, kad gali miegot su kuo tik nori nesirūpindamas, ką apie tai pagalvos naujusia pana. Bet štai Mariana sutramdė jo polėkį. Nuolatinės merginos poziciją ji laimėjo natūralumu, stebėtinu kaip tokiai kukliai merginai. Jis neprieštaravo, nes mergina veikia suteikia ramybės, o ne slopina. Ji jam patinka. Iš pradžių Vernonas užsigeidė Marianos išvydęs, kaip ji mėgdžioja dainininką Axlį Rose'ą, regėdamas ją lakstančią kaip velnias ir mosikuojančią įsivaizduojamu mikrofону. Paskui lengvai įsimylėjo ją šokančią pagal Tiną Turner, kurios kojos judesius ji mokėjo tiesiog stulbinamai perteikti. Vernonas suprato, kad donžuanas jame mirė, kai ji atliko šokį skambant Missy Elliott gabalui. Mariana taip pat kuo puikiausiai juda pagal „Madball“ ar „Korn“ – nėra tokio muzikinio registro, kurio kodo ji kažkaip ypatingai magiškai neperprastų. Jos kūnui suderėt su garsu padeda platus kultūros lauko išmanymas, stebėtinai jos amžiaus merginai. Marianai dar nėra nė trim. Ji tiek pat gerai žino ir AC/DC, ir M.I.A. Ji klauso tai, ką Vernonas žino, bet ji ką dar nebuvo atkreipęs deramo dėmesio, tad susigaušo, kokį

parinkt gabalą, kad jis galop pasidomėtų rimčiau. Jie drauge leidžia laiką klausydami muzikos, ir Vernonui kyla įspūdis, jog susirado draugą ir tuo pat metu meilužę, panašią į sireną. Kai ją dulkina, visas jos kūnas banguoja, gundo, mėgaujasi, kursto. Į seksą ir šokį Mariana sudeda viską, ko nemoka išreikšti žodžiais.

Suplanavus kelionę ji pasakė, jog jie vyks drauge ir važiuos autobusu – taip nebus per brangu, tačiau autobusas iš Bordo darda ištisas devynias valandas, todėl Kiko šūktelėjo jūs, vargšeliai, Viduramžiais gyvenat gal, ką?! Prancūzijoje važinėja greitieji traukiniai, tuoj perku bilietus. Mariana jį lydi – tai buvo akivaizdu. Ji tarė, jog Vernonas pernelyg apkvaišęs, kad keliautų vienas, jis supainios platformas ir su baisiniu pūliniu atsidurs Frankfurte. Ji myli Vernoną. Jis tai jaučia. Ir jam tai tinka. Tai jam eina per širdį. Vernonas pasiduoda. Ji užsideda ausines, klauso Amy Winehouse ir tiesiog ryja visokias internetines nesąmones. Marianai nepatinka stovyklos taisyklės, įpareigojančios verstis be interneto. Ji sako, kad čia senų technofobų nesąmonės. Paklūsta, nes neturi pasirinkimo. Reikia būt ištis labai prisirišus prie Vernono, kad su tuo taikytumėsi, bet vos jiems atvykus į Bordo mergina susigražina planšetę ir visa nušvinta. Pagaliau grįžo į civilizaciją.

Jai per petį jis mato vieną paskui kitą besirikiuojančias nuotraukas iš instagramo: mažas kiauliukas, mergina paplūdimy ant smėlio, žalios spalvos pieno kokteilis, nuogas Paulio Pogba torsas prieblandoje, bundanti Soko, piešinys, vaizduojantis grandžo stiliaus angelą, nešantį bombą, riebus kanapės pumpuras, iš jo varva derva... Mariana švelniai deda ranką Vernonui į delną, nepakeldama akių nuo ekrano. Vernonas pajunta, kaip šilumos raizginys nuo delno pakyla iki peties,

paskui užlieja krūtinę. Tam pojūčiui jis gali suteikt vaizdinę išraišką, netgi gali pasakyt, kokios tas spalvos – ryškiai žalios, smaragdo. Tai ne narkotikų poveikis. Viskas vyksta nieko neprarijus. kažkas viduj išsiderino ir nebesugrįžo į normalybę. Vernonas pasikeitė.

Jis išklusė galybę daugiau ar mažiau absurdiškų teorijų apie jo transformacijos, žmonių stovykloj vadinamos nubudimu, priežastis. Buvo sakančių, kad jam smarkiai padidėjęs serotoninino lygis. Kodėl gi ne. Savų šalininkų turi ir hormonų chaoso teorija. Galiausiai, kaip sako Danielis, „dėl visų tų endokrininių liaukų pažaidos veiksnių mūsų aplinkoje, suprask, tavo viduj įvyko kažkas panašaus į pasaulinę perkrovą“. Kiti linkę kliautis mintimi apie ankstyvąją andropauzę, užklupusią staiga ir netikėtai teigiamai jį paveikusią. Gal taip ir yra... Vernonas nesijaučia fiziškai nusilpęs, tačiau niekad ir neturėjo mėsininko rėmo. Libido galėjo pakisti, bet sunku pasakyt, juk anksčiau šio bičo nesupo merginos, kovojančios dėl jo malonių. Per daug paklausos naikina tą paklausą; jis nebe toks pamišęs kaip anksčiau, bet logiška – dulkina viską, kas tik stovykloje juda. Kitais kartais, bandydami paaiškint neįprastus pojūčius, keistas vizijas, pakeistinės sąmonės būsenas, į kurias Vernonas nyra be jokių įspėjimo ženklų, žmonės prabyla apie Kundalini nubudimą. Gal jis per stipriai ar per taisyklingai kvėpavo – ir štai stuburo zonoj atlaisvėjo energija, panardinanti į nesibaigiantį tripą, lyg būtų nuolat užsimetęs rūgštis. Patys keisčiausieji kalba apie pagrobimą – apie nežemiškos būtybės, kuri bus pasirinkusi jį savo žemiškąja buveine, apsilankymą. Prisimenamas ir kintantis dažnis: realybė kaip radijo imtuvai, dangiška ranka tiesiog sukioja parinkčių rankenėlę.